

**Quæstionum Canoniarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum V. Decretalium, Per Quadraginta, Et Unum Titulos Distributum,
In quo agitur De Judicio criminali, exponendo primùm actiones in eo
judicio instituendas, & suscipiendas, ...

Schlüter, Georg

Augustæ Vindelicorum, 1709

Articulus II. De damno dato.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73064](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73064)

per modum defensionis naturalis, & moderaminis inculpatæ tutelæ, in ipsum injuriantem in continenti retorquetur, vel is ab injuriato mendacii redarguitur, actionem injuriarum quoque aboleri, notat Braun loc. cit. volens idem dicendum de repressaliis legitimè concessis. Repressalia autem (latine pignorationes) vocantur literæ, in quibus Princeps, aut Respublica subditis aut militibus suis injustum damnum passis, dat potestatem, invadendi terras eorum, qui damnum intulerunt, & occupandi bona incolarum, etiam innocentium in compensationem bonorum ablatorum. Sic Sylvester V. *Repressalia*, n. 1. Layman l. 2. Summæ, tr. 3. c. 12. n. 13.

1373 Circa Repressalias quæstio est 1. an sint licitæ? 2. contra quos concedi possint? Ad 1. R. esse licitas his positis conditionibus. 1. ut fiant autoritate Principis potentis bellum indicere. 2. Ob justam causam. 3. Ex recta intentione illius, cui conceduntur. 4. Ut non excedant damnum datum, & interesse. 5. Ut non fiant in personis innocentibus, sed solum in rebus. 6. Ut is, contra quem fiunt, admonitus recuset satisfactionem dare. V. Pirhing, h. t. à n. 21. Ad secundum R. Repressalias non posse concedi contra personas Ecclesiasticas, nec earum bona, & si alicubi concessæ sint, non extendi ad prædicta, ut dicitur in c. *unico*, h. t. in 6. & contra facientes (si sint personæ singulares) nisi intra mensem retractent, sunt excommunicati, & communitates interdixit, ut pluribus ostendit Barbosa in cit. c. *unicum*, à n. 1.

ARTICULUS. II.

De damno dato.

1374 *D*amnum sortitur nomen à demendo, & acceptum in tota sua latitudine, describi potest ademptio, vel diminutio patrimonii, juxta l. 3. ff. de damn. infect. quamvis aliqui etiam sub *damno* venire velint *lucrum cessans*, seu quod contingit in non acquirendo, ut notavimus supr. *Damnum* dividitur, sicut actio; quia alia est *de damno dato*; alia est *de damno infecto*; *damnum datum* est, quod jam de facto illatum est: *damnum infectum*, ut habetur L. 2. ff. de damno infecto, est nondum factum, quod futurum veremur, seu, quod pender in futurum. *Damnum infectum* explicat Molina tom. 3. d. 703. quod imminet domui unius, ac rebus in ea contentis, vel plan-

tis, aut cuicumque alteri ædificio, puta parietis, aquæductui, aggeri, aut alii simili, & denique cuicumque prædio ex domo, aut ex pariete, ruinosis alterius, quacunquē de causâ ruinam minentur, aut ex quocunque opere, alterius ut ex machina, vel alio opificio, sive sint in prædio urbano, sive rustico, in loco privato, vel publico.

Observandum autem, damnum non 1371
converti cum pauperie. Hæc enim in jure est nocumentum illatum sine ulla injuria, nempe ab eo, qui *nocere potest, injuriam* tamen inferre non potest, qualis est equus, vel alius quadrupes tuus, si fetem meam pavit, vel aliter nocuit. Non enim potest dici injuriam fecisse, cum sensu careat; Instit. *Si quadr. pauper. feci, dicatur, S. pauperies*; unde patet distinctio inter damnum, & pauperiem: nam damnum rigorosum dicitur in inferente animum injuriandi. Observandum 2. damnum Theologicè acceptum supponere pro damno injustè dato per injuriam, vel læsionem juris alieni, quod, in quantum graviter obligat ad damni dati reparationem, supponit læsionem injuriam cum culpa Theologica mortaliter mala, de quo pluribus egimus in impress. tract. de Jure, & Just. q. 12. à n. 461. juridicè autem est delictum privatum, quo quis non jure, (nimirum sine jure, seu facultate legitimâ id agendi) patrimonium alterius, factò quodam (puta deterioratione, vel corruptione) diminuit, citra rei interceptionem.

Observandum 3. ex damno dato na- 1376
sci actionem, quæ dicitur damni injuriæ dati, aliàs, *actio ex L. Aquilia*, quæ una est ex celeberrimis juris Cæsarei, ab Auctore suo Aquilio, Tribuno plebis sic dicta, inter plebiscita originaliter recepta, ut habetur L. 1. ff. de obligat. ex L. *Aquilia*, in qua continentur tria capita, de quibus cavetur sub certa pœna; primum est de damno dato per cædem hominis alieni (nimirum servi) aut quadrupedis, quæ in pecudis est numero, uti sunt ea, quæ simul pascuntur, ut boves, oves, capræ, equi, asini, muli, sues &c. secundum fuit de servitutibus, quarum usu contra consuetum modum, damnum datum est; tertium loquitur de omni alio damno, præter cædem servi, aut quadrupedis, qui est loco pecudis, in quamvis aliam rem quovis modo datæ, vulnerando, scindendo, collidendo, miscendo &c. intel-
lige

lige tamen, quatenus dolus ei causam dedit, ut notavimus supra; Sic Zoësius in tit. 3. de L. Aquilia, L. 4. Infit.

1377 Damnum igitur per injuriam datum, jure Legis Aquiliae per obligationem ad poenam vindicatur, & quidem, si sit ex primo capite, illius poena inibi statuitur, ut quanti ea res in anno plurimi fuerit, tantum Domino dare debeat Reus; poena verò contra secundum caput jam evanuit: ex tertio autem capite hujus legis datur actio pro quibuscunque damnis in re corporali factis, quâ petitur, ut Reus damnetur, quanti in diebus 30. proximis res damnificata plurimi fuerit, & in omnia damna secuta, ut habetur §. 13. & sequentibus. Infit. de L. Aquilia, ubi etiam exponuntur plures casus contra primum caput, quibus ex L. Aquilia succurritur. Primus est, si quis servum alienum, vel quadrupedem ex numero pecudum occiderit. Nam contra talem conceditur actio ad exigendam aestimationem rei, juxta dicta in præced. , quod procedit, si Reus damnum fateatur; Si enim negat, & convincatur fecisse, condemnatur in duplum per L. 2. §. 1. ff. de obligat ex L. Aquilia. Idem est, si jaculando quis servum alienum læsit, aut quadrupedem trajecit loco & tempore prohibito, juxta §. 4. Infit. de L. Aquilia. Secundus casus est, si quis putando arborem, vel reficiendo rectum, occidat, ramo, vel regulâ cadente, servum propè viam publicam, quin mature proclamaverit, aut signum posuerit, ut dicitur §. 5. ibid. Idem dicendum est de medico servi curationem relinquirente, vel imperitè curante, §. 6. & 7. ibid. &c. Quæ autem detur actio, & ad quem finem ex tertio capite? diximus paulò ante.

1378 Circa obligationes istas, & actiones ex L. Aquilia, not. 1. actiones ex dict. L. concessas læsis, in quantum poenales sunt, etiam dari hæredibus defunctorum; non autem contra hæredes, nisi fortè ex damno locupletior factus sit hæres, ut expressè dicitur L. Inde Neratius, 23. §. hanc actionem, ff. h. t. Ratio hujus postremi ibidem redditur: cum sit poenalis, aut lis prius fuerit contestata. Nam hic est generalis effectus contestationis litis; hodiernis tamen moribus, ab aestimatione rei, secundum meliorem statum præcedentem, de quo diximus, recessum est; & nunc solum tanti res aestimatur, quanti eo die fuit, quo damnum da-

tum est, sicut tamen, ut etiam in aestimationem veniant, si agatur ob vulnera, membri mutilationem, mercedis Medicis solvendæ, operarum, quibus caret, aut cariturus est; item doloris, cicatricum, & deformitatis; ita complures; quos citat, & sequitur Haunold tom. 1. tr. 2. n. 164.

Not. 2. triplicem actionem esse ex L. 1379 Aquilia, directam, utilem, & Pratoriam; directam, quæ directis verbis Legis datur respectu lædenti, qui corpore suo in corpus damnum dedit, v.g. occidendo, frangendo, ut dicitur §. fin. Infit. de L. Aquilia, & respectu læsi cum soli domino corporis deteriorati datur, ut si, antequam hereditatem adeas, alius eam deteriore reddat. Utilis autem actio est, quando datur adversus alterum, reum damni dati, non corpore suo, sed alio modo v.g. pecudem includendo, ut fame pereat; vel in locum editum adigendo, unde præcipitio intereat, juxta cit. §. fin. Infit. h. t. Hæc actio etiam conceditur ei, qui non est Dominus corporis injuriæ læsi, sed aliud in eo jus habet v.g. utile &c. si in eo damnificatus sit, ut usufructuarius &c. per L. 12. ff. eodem. Cum autem injuriæ damnum datum est, aut neutro priori modo, sed alio v.g. solvendo servum compeditum, ut fugâ elabatur, datur actio Pratoria utilis in factum, ut dicitur L. 33. §. fin. ff. eod. & §. fin. Infit. eodem. Sed de his plura Legistæ.

De jure autem Canonico communis 1380 regula est, quòd delinquens cum damno alteri per injuriam dato, teneatur ad ejus reparationem, sive per se, sive per alterum damnum dederit. Igitur etiam per servos, aut animalia damnum alteri factum, resarciendum est à Domino, c. 3. h. t. nisi dando noxæ, servum vel animal, se liberare velit, c. fin. eod. Hæc tamen noxæ deditio non habet locum in animali fero, quod habuit, & damnum dedit, si id culpâ Domini factum est, aut non custodiendo, cum sciret illud solere damnum dare, ut dicitur cit. c. fin. Quare noxæ deditio solum habet locum in casu innocentia Domini, cui non debet servi, aut animalis nequitia esse nociva, ultra eorum corpora, ut dicitur in Institut. de noxali act. Similiter pro jumento, quod depastum est alienam segetem, aut corruptit vineam, damni aestimationem restituit, c. 4. h. t. Tenetur autem, non tantum damnum ipsum

ipsum restituere, sed etiam omne detrimentum inde secutum, c. 5. & 7. eodem, modo damnum dolo aut culpa datum sit, etiam levi, & levissimâ secundum contractus naturam. Cisternam quoque fodiens, & apertam relinquens, si in eam inciderit alterius animal, tenetur reddere pretium, c. 2. eod. si eo loco fecit, ubi facere non licuit, L. *qui fovens*, cum L. sequent. ff. ad L. Aquiliam, & L. 7. §. *præterea*, ff. quod vi; intellige tamen, si non præcavit sufficienter, ne damnum contingeret; si enim per accidens contingat, non imputatur, c. *fin.* h. t.

1381 Præter hæc not. 1. ad quæstionem, *an quis ex delicto suo, alteri imputato, & inde gravia damna passo, teneatur?* 2. teneri, si prævidit ea secutura; quia sic est sufficiens causa alieni damni; ita Zoësius h. t. n. 5. Annumerantur autem damnis etiam expensæ litis, quæ temerè litigare convictus, meritò refundere cogitur. L. *properandum*, §. *sin autem*, C. de judiciis, & c. 4. de pœnis, ubi dicitur, quòd *in causis pecuniariis victus, victori in expensas condemnatur*; & in utroque jure regula est; victum esse victori condemnandum in expensas, c. *calumniam*, h. t. & cit. L. *properandum*. Hæc regula procedit 1. in litigantibus sine dolo, sed *temerè*, hoc est, inconsultò, nec adhibito consilio, L. *Eum, quem*, 79. ff. de judic. Procedit 2. licet victus ab initio litis juramentum calumniæ præstiterit; quia licet hoc juramentum excuset à calumnia, non excusat tamen à temeritate; Abbas hic n. 4. Covarruv. practic. quæst. c. 27. V. *Secundo*. Procedit 3. ut etiam locum habeat in causis criminalibus, juxta Covarruv. cit. n. 2. Sed, cum c. *Calumniam* loquatur solum de causis pecuniariis, Fachinaus l. 1. contròv. 42. rectius censet oppositum.

1382 Ex his sequitur, eum non teneri ad expensas, qui justam causam litigandi habuit, L. *qui solvendum*, 78. §. Etiam, ff. de Legat. in dubio tamen, succumbens in causa, præsumitur temerè litigasse. V. Covarr. cit. n. 3. Cæterum Judex omnino tenetur victum in expensas condemnare, si victor id perat; non autem aliàs; ad hoc autem sufficit, quòd actor in libello petierit, *sibi jus & justitiam ministrari*; sic enim expensæ tacite petitæ sunt; Pirhing hic n. 9. excipitur tamen Fiscus, qui, licet victus, non condemnatur in expensas; & justam causam litigandi censetur habuisse, qui pro se

habet opinionem alicujus gravis Doctoris. Sic Barbosa hic à n. 4. Si autem victor solum ex semiplena probatione, & delato juramento suppletorio causam obtinuit, nisi is, cui delatum est juramentum, plus, quàm semiplenè probaverit, & pars altera nihil, victus non tenetur in expensas; Sic Barbosa cit. Taxandæ verò sunt expensæ à Judice; & post taxationem à victore præstandum esse juramentum, se vetè tantum expendisse, quantum taxavit Judex, arg. c. *olim*, de Injur.

ARTICULUS III.

An damnum per injuriam datum paria naturalem obligationem reparandi?

NON est dubium, dari naturalem obligationem reparandi damnum lesò per injuriam, si hæc intervenit cum culpa Theologica, de qua materia ex professo in tractatu de Jure, & Justitia, à q. 10. n. 439. in impresso egimus. In præsentibus solum quaritur, an leges humane, quarum plures sunt, quæ concedunt actionem contra aliquos ad reparandum damnum alteri datum sine omni culpa Theologica, obligent naturaliter, seu in conscientia, ante Judicis sententiam condemnatoriam? Inter ejusmodi obligationes aliæ sunt, *ex quasi delicto*, de quibus agitur tit. 5. Instit. l. 4. & tit. 3. in ff. l. 9. aliæ *ex lesione à Servo, aut quadrupede facta*, de quibus l. 4. Instit. tit. 8. de noxalib. actionib. & 9. Si quadrupes pauperiem fecisse dicatur, in ff. tit. & 4. l. 9. ac tit. 41. C. l. 3. aliæ *descendentes* ex L. Aquilia, de qua l. 4. Instit. tit. 3. l. 9. ff. tit. 2. & l. 3. Cod. tit. 35. De his igitur quæstio est, an obligatio, quam dictæ leges imponunt ad præstandum id, quod ipsæ statuunt, obligent in conscientia ante sententiam?

2. Si damnum datum est sine omni culpa Theologica, obligationem ex illis legibus descendente non esse naturalem, seu conscientiam ad præstandum id, quod ipsæ statuunt, ante Judicis sententiam; ita communis Theologorum, de quo pluribus egi cit. tract. de Jure & Just. à q. 10. Nam fini earum legum adæquatè satisfiit per obligationem post Judicis sententiam; per hoc enim periculum subeundi iudicium fori externi, sufficienter stimulantur homines ad majorem providentiam, & cautelam fortuitarum damnificationum, qui finis prin-